

LT

LT

LT

EUROPOS KOMISIJA

Briuselis, 30.9.2010
KOM(2010) 516 galutinis

KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

LIFE+ reglamento laikotarpio vidurio peržiūra

SEK(2010) 1120

KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

LIFE+ reglamento laikotarpio vidurio peržiūra

1. IŽANGA

1992 m. pradėta vykdyti LIFE programa yra viena svarbiausių ES aplinkosaugos finansavimo priemonių, pagal kurią jau finansuota 3115 projektų ir aplinkos apsaugai skirta 2,2 mlrd. EUR. Pastaroji aplinkos finansinė priemonė (LIFE+) priimta Reglamentu (EB) Nr. 614/2007 (toliau – reglamentas)¹.

Reglamento tikslas – prisidėti prie ES aplinkos politikos ir teisės aktų įgyvendinimo, atnaujinimo ir plėtojimo, taip prisidedant prie darnaus vystymosi. Kitas tikslas – prisidėti prie informavimo apie aplinkos problemas visos ES mastu.

Reglamentas taikomas 2007–2013 m., jo finansinis paketas – 2,14 mlrd. EUR. Papildomų lėšų skyrė Europos Parlamentas – programos biudžetas padidėjo iki 2,17 mlrd. EUR. Pagal LIFE+ galimos trijų rūšių priemonės:

- **Dotacijos veiklai** (tradicinė LIFE programa), kurios sudaro 78 % biudžeto;
- **Dotacijos NVO veiklai** (ankstesnė NVO skirta programa), kurios sudaro 3 % biudžeto;
- **Viešųjų paslaugų pirkimo sutartys**, kurios sudaro 19 % biudžeto.

Pagal reglamento 15 straipsnio 2 dalį Komisija ne vėliau kaip 2010 m. rugsėjo 30 d. Europos Parlamentui ir LIFE+ komitetui turi pateikti laikotarpio vidurio peržiūrą. Be to, Komisija turi pranešti apie veiksmus, kuriais užtikrintas kitų Bendrijos finansinių priemonių tarpusavio papildymas (reglamento 9 straipsnis).

Rengdamasi šiai peržiūrai, Komisija užsakė, kad išorės ekspertai atliktų vertinimą, kuris skelbtas 2010 m. birželio mėn. (toliau – vertinimas)².

Kadangi reglamentas įsigaliojo 2007 m. birželio mėn., pirmasis kvietimas teikti paraiškas galėjo būti paskelbtas tik 2007 m. spalio mėn., o patys projektai pradėti įgyvendinti 2009 m. sausio mėn. Todėl informacijos apie rezultatus nėra daug. Vertinimo išvadas reikėtų laikyti orientacinėmis ir pažiūrėti, ar jos pasitvirtins ateinančiais metais.

2. REZULTATAI IR IŠMOKTOS PAMOKOS

Ataskaitiniu laikotarpiu LIFE+ buvo veiksminga Šeštojoje aplinkosaugos veiksmų programoje (6AVP)³ nustatytų prioritetų įgyvendinimo priemonė. Tolesniuose skyriuose nagrinėjamas kiekvienos priemonės našumas.

2.1. Paprastinimas

Beveik visos Aplinkos generalinio direktorato lėšos aplinkai⁴ sutelktos vienoje priemonėje – LIFE+. Be to, reglamente numatytos dviejų rūšių priemonės – viešieji pirkimai ir dotacijos,

---

¹ OL L 149, 2007 6 9.

² <http://ec.europa.eu/environment/life/publications/lifepublications/evaluation/index.htm#mte2010>

³ Daugiau informacijos rasite Komisijos tarnybų darbiniam dokumente.

⁴ LIFE, tvarios miestų plėtros ir NVO programų, „Forest Focus“ programos lėšos ir Aplinkos generalinio direktorato biudžeto eilutės be teisinio pagrindo.

taip suteikiant daugiau laisvės pasirinkti tinkamesnę pagal reglamento II priede nurodytas politikos reikmes.

Pagrindinis konsolidacijos privalumas – galimybė **pagerinti strateginį planavimą**. Vertinime pripažįstama, kad stengtasi dotacijas veiklai dar labiau susieti su politikos formavimu bei atnaujinimu ir kartu nustatyti, ką dar reikėtų patobulinti. Kadangi projekto rezultatai išryškėja po 3–5 metų, dotacijos veiklai labiau tinka politikos įgyvendinimui, o ne jos formavimui remti.

Tačiau nustatyta ir tam tikrų trūkumų, visų pirma „**Forest Focus**“ programoje. Nors „Forest Focus“ toliau finansuojama iš LIFE+ lėšų, anksčiau ši programa buvo valdoma centralizuotai ir netiesiogiai, o nacionalinės agentūros gaudavo finansinės paramos dalį be jokios konkurencijos. Dabar taip nebėra. Vertinime rekomenduojama pasikonsultuoti su valstybėmis narėmis dėl šio akivaizdaus LIFE+ trūkumo.

Vertintojai taip pat išnagrinėjo **reglamento 1 straipsnio 2 dalies**, kurioje teigiama, kad visa finansuojama veikla turi būti naudinga valstybėms narėms, poveikį. Šią nuostatą aiškinant griežtai, veiklos už ES ribų finansuoti negalima, todėl tenka daryti tam tikrus kompromisus. Tai reiškia, kad mažėja galimybių skirti dotacijas projektams, kuriais sprendžiamos tarpvalstybinio pobūdžio aplinkos problemos už ES ribų. Paramos NVO srityje tai turi neigiamos įtakos tarptautiniam jų darbo aspektui, pavyzdžiui, narių gebėjimų stiprinimui. Viešųjų pirkimų srityje tai mažina galimybes vykdyti ryšių veiklą, pvz., rengti tarptautinius renginius už ES ribų.

2.2. Dotacijos veiklai

Nors dotacijų veiklai pirmtakas buvo LIFE III, reglamentu padaryta tam tikrų pakeitimų: programos *Gamtos* komponentas papildytas *Biologinės įvairovės* poteme, o *Aplinkos* komponentas išplėstas taip, kad atitiktų 6AVP prioritetus. *Trečiųjų šalių* komponentas panaikintas, o pagal jį vykdyta veikla įtraukta į kitas priemones. Taip pat siekiant geriau informuoti apie aplinkos temas sukurtas naujas *Informacijos ir ryšių* komponentas.

LIFE+ komponentai

Gamta ir biologinė įvairovė. Projektams padedama įgyvendinti Paukščių ir Buveinių direktyvas, taip pat Komunikatą „Biologinės įvairovės mažėjimo sustabdymas iki 2010 m.“.

Aplinka ir valdymas. Novatoriški ar demonstracinės veiklos projektai, susiję su ES aplinkosaugos tikslais.

Informacija ir ryšiai. Ryšių ir informavimo apie ES aplinkos politiką ir miškų gaisrus kampanijos.

Bendrojo finansavimo dalis yra 50 % visų reikalavimus atitinkančių išlaidų, tačiau *Gamtos* komponento projektų bendrasis finansavimas gali siekti iki 75 %, jei tie projektai skirti prioritetinėms buveinėms ar rūšims.

Per ataskaitinį laikotarpį finansuoti 547 projektai. *Gamtos ir biologinės įvairovės* komponento projektams skirta 51 % dotacijų veiklai biudžeto. Taip įvykdytas reikalavimas bent 50 % dotacijų veiklai biudžeto išteklių skirti gamtai ir biologinei įvairovei.

Toliau dominavo tradiciniai LIFE komponentai (LIFE *Gamta* ir LIFE *Aplinka*), naujų komponentų įgyvendinimas prasidėjo lėtai. Tai normalu, nes potencialūs naudotojai turi išsiaiškinti naujas atrankos procedūras, taisykles ir reikalavimus. Paraiškų teikimą paveikė ir finansinė krizė. Privatiems naudotojams ir NVO buvo sunkiau gauti bendrą finansavimą, buvo keli atvejai, kai privačiojo sektoriaus subjektai atsisakė teikti paramą. Tai pati problema kilo ir viešojo sektoriaus subjektams dėl biudžeto apribojimų, nustatytų siekiant įveikti krizę.

Siekiant, kad projektai būtų tolygiai paskirstyti visoje ES, reglamente nustatyti **orientaciniai nacionaliniai asignavimai**. Nustačius nacionalinius asignavimus projektų geografinė sklaida padidėjo, tačiau nežymiai. Italija, Ispanija ir Vokietija ir toliau gauna daugiau finansavimo pagal LIFE+ negu kitos valstybės narės. Naujosios valstybės narės paprastai sekasi prasčiau. Per išorės tyrimą paaiškėjo kelios to priežastys, kaip antai didesnė nacionalinių institucijų parama pareiškėjams arba galimybės gauti kitą finansavimo dalį.

Vertinime užsimenama, kad dėl nacionalinių asignavimų gali būti atrenkami žemesnės kokybės projektai, todėl sumažėtų programos efektyvumas užtikrinant papildomą naudą ES.

Papildoma nauda Europos Sąjungai

Vertinime padaryta išvada, kad LIFE+ tebėra svarbi priemonė, nes kol kas tai yra vienintelė į aplinkai skirta ES finansinė priemonė. „Ši programa tampa dar reikalingesnė atsižvelgiant į tai, kad nepavyko pasiekti ES biologinės įvairovės tikslų, ir į tai, kad būtina puoselėti gamtinį kapitalą ir investuoti į ekologišką ekonomiką.“

Įgyvendinant programą papildoma nauda užtikrinama tuo, kad gerėja ES aplinkos politikos įgyvendinimas nacionaliniu, regionų ir vietos lygmenimis ir kad visos ES mastu keičiamasi informacija. Įtraukus naujas temas ir komponentus programa tapo dar aktualesnė ir naudingesnė ES. Ir naudotojai, ir valstybės narės mano, kad programą reikėtų ir toliau įgyvendinti, nes ji labai svarbi įgyvendinant ES aplinkos politiką. Visoms suinteresuotosioms šalims LIFE+ yra plačiai pripažįstama.

Vertinime taip pat padaryta išvada, kad šiuo metu taikomos atrankos, valdymo ir stebėsenos sistemos yra veiksmingos, efektyvios ir tinkamai organizuotos, todėl teikia papildomos naudos ES.

Reglamente ***Gamtos ir biologinės įvairovės*** komponento papildoma nauda apibrėžiama kaip ES teisės aktų įgyvendinimas. Vertinimo duomenimis, LIFE+ yra veiksminga priemonė siekiant ES gamtos ir biologinės įvairovės tikslų. Daug pareiškėjų mano, kad ji yra pagrindinė gamtos apsaugos skatinimo ir įgyvendinimo finansavimo sistema visoje ES, nes gamtos apsauga yra svarbiausias jos tikslas, o kitų programų – tik papildomas. Vykdamas LIFE+ projektus skatinama geriau įgyvendinti ir valstybių narių gamtos politiką.

LIFE+ padeda priimti valdymo planus, atkurti vertingas buveines, svarbių rūšių populiacijas ir vystyti „Natura 2000“ tinklą. Ji taip pat padeda kurti partnerystės ryšius stiprinančias bendradarbiavimo struktūras, taigi suinteresuotosioms šalims ir politikams lengviau keisti gerą patirtimi. *Biologinės įvairovės* komponentas yra svarbi Biologinės įvairovės veiksmų plano įgyvendinimo finansavimo priemonė, orientuota į biologinės įvairovės išsaugojimą plačiąja prasme. Kol kas vykdamas biologinei įvairovei skirtus projektus daugiausia pasiekta kovojant su invazinėmis svetimomis rūšimis, skatinant žaliąją infrastruktūrą ir siekiant, kad žemės ūkio sektorius prisidėtų prie biologinės įvairovės išsaugojimo. Vis dėlto išnaudotos dar

ne visos šio komponento įgyvendinimo galimybės. Nors gauta daug paraiškų, finansuoti atrinkti tik 24 projektai; vis dėlto atrinktų biologinei įvairovei skirtų projektų procentinė dalis auga: per 2007 m. kvietimą teikti paraiškas jų buvo tik 13 %, o 2009 m. – 38 %. Šio komponento reikalavimai yra griežtesni, tuo iš dalies galima paaiškinti tai, kad finansuoti atrinkta nedaug projektų. Be to, biologinės įvairovės rinka yra platesnė negu gamtos ir mažiau konsoliduota, todėl komponento reklamai reikia skirti daugiau pastangų.

Vertintojai rekomenduoja didinti lankstumą ir labiau stengtis pritraukti daugiau įvairių biologinės įvairovės srityje veikiančių subjektų. Vertintojai rekomenduoja kitu programavimo laikotarpiu suvienodinti *Biologinės įvairovės* ir *Gamtos* komponentų reikalavimus ir padidinti bendrojo finansavimo dalį, kad būtų teikiama daugiau paraiškų ir pagerėtų jų kokybė.

LIFE+ *Aplinkos ir valdymo* komponentas teikia finansavimo galimybes tokiose srityse, kurios iš kitų šaltinių negali būti finansuojamos (pvz., triukšmo, oro, cheminių medžiagų, strateginio požiūrio). Papildoma nauda siejama su projekto pakartojamumu – tai padės pagerinti ES politikos įgyvendinimą. Vertinant papildomą atrankos proceso naudą ES poveikis platesniu mastu įvertintas kaip vidutinio dydžio arba didelis.

71 % visų pagal šį komponentą finansuotų projektų yra susiję su atliekomis ir gamtos ištekliais, klimato kaita ir vandeniu. Tačiau per 2008 ir 2009 m. kvietimus teikti paraiškas pastebėta, jog daugėja naujoms temoms skirtų projektų paraiškų ir atrinktų projektų.

Aplinkos ir valdymo komponentas yra paskata pereiti prie tvaresnės gamybos, nes jį įgyvendinant užtikrinama sąsaja tarp mokslinių tyrimų ir masinio komercinio jų rezultatų taikymo. Be to, tai priemonė, pagrindiniams sektoriams veiksmingai padedanti diegti našiau išteklius naudojančius ir ekologiškesnius gamybos procesus ir taip įgyti konkurencinį pranašumą. Bendrai finansuojant LIFE programos lėšomis sukurta daug geriausių prieinamų gamybos būdų ir jų informacinių dokumentų.

Šis komponentas taip pat yra svarbus vystant tiek privačiojo, tiek viešojo sektoriaus ekologines inovacijas – vis didesnė projektų dalis (apie du trečdalius) skiriama novatoriškam valdymui ar verslo metodams.

Be to, jis labai padeda senosioms ir naujosioms valstybėms narėms keistis gerąja patirtimi ir skatinti mokymąsi, nes teikia puikių galimybių vykdyti kelių valstybių narių projektus, kuriuos įgyvendinant skirtingos bendrovės gali dalytis patirtimi.

Deja, reglamente neišspręsta pagrindinė programos *ex-post* vertinime nustatyta problema – nėra aiškiai nurodytų šio komponento strateginių aplinkos politikos prioritetų. Reglamento II priede neleidžiama nustatyti labai konkrečius prioritetus, todėl gali būti apribota galimybė padaryti didesnę poveikį, kuris neapsiribotų vienu projektu, ir įvertinti rezultatus pagal temą.

Vertintojai rekomenduoja aiškiau nurodyti kiekvienos temos prioritetus ir akcentus. Patariama kitu programavimo laikotarpiu nustatyti metines prioritetines sritis arba sutelkti dėmesį į tuos ES politikos interesus, kuriuos pasiekti vykdant programą yra daugiausiai galimybių, taip užtikrinant didžiausią papildomą naudą.

Vertintojai atkreipė dėmesį, kad pagal LIFE+ *Informacijos* komponentą nacionaliniu ir vietos lygmeniu labai sunku finansuoti informavimo ir informuotumo didinimo kampanijas. Taigi šis komponentas suteikia puikią progą įveikti minėtą kliūtį ir plačiai populiarinti aplinkos temas. Deja, iki šiol atrinkti tik 38 projektai. Daug projektų per 2007 m. paraiškų

konkursą atmesti dėl to, kad juose stigo užmojo arba nebuvo nurodyta aiškių aplinkosaugos tikslų. Pareiškėjams skirtas vadovas buvo atnaujintas siekiant pateikti daugiau pagal šį komponentą finansuoti tinkamų projektų pavyzdžių. Po to projektų kokybė pagerėjo, tačiau rezultatai yra prastesni negu kitų komponentų projektų. Be to, finansuojami projektai būna skirti labai įvairioms temoms ir tikslinėms grupėms ir orientuoti į vietos arba regiono lygmens problemas, todėl jų papildoma nauda ES yra nedidelė. Tačiau yra ir tokių projektų, kurių poveikis ES mastu yra reikšmingas.

Vertintojai rekomenduoja geriau apibrėžti šį komponentą, kad pareiškėjams būtų aiškiau nurodyta kryptis ir kad pagerėtų paraiškų kokybė. Kitu programavimo laikotarpiu rekomenduojama padidinti bendrojo finansavimo dalį, kad būtų galima finansuoti platesnio masto kampanijas ir atrinkti daugiau paraiškų.

Tarpusavio papildymas

LIFE+ lėšomis neturėtų būti finansuojama veikla, kuri gali būti finansuojama iš kitų ES finansavimo šaltinių (reglamento 9 straipsnis). Pagal tokį griežtą reikalavimą reikėtų aiškiai atskirti LIFE+ ir kitus finansavimo šaltinius. Vertinime pripažįstama, kad tarpusavio papildymą siekiama užtikrinti. Paraiškos formose reikia įrašyti informaciją apie tokius pasiūlymo veiksmus, kurie galėtų būti finansuojami pagal kitas paramos programas. Pareiškėjai turi paaiškinti, kodėl jie mano, kad tie veiksmai nepatenka į kitų ES priemonių pagrindinę taikymo sritį, ir pareikšti, kad pasiūlyme nurodyti veiksmai nefinansuojami ir nebus finansuojami jokios kitos ES priemonės lėšomis.

Komisija siekia nustatyti projektus, kurie gali būti finansuojami iš kitų ES fondų. Pasirašytas protokolas, pagal kurį tvarkomos paraiškos pagal Konkurencingumo ir inovacijų bendrąją programą (KIP) ir LIFE+ *Aplinkos ir valdymo* komponentą, siekiant nustatyti, kuri priemonė konkrečiai veiklai yra tinkamiausia. Taip pat susitarta su valstybėmis narėmis, kad jos papildomai konsultuos galimus pareiškėjus.

Nors Komisija siekia išvengti dvigubo finansavimo, tarpusavio papildymą ji vertina teigiamai ir skiria daugiau taškų projektams, kuriuose yra sąsajų su kitais fondais arba kuriuos įgyvendinant derinamos skirtingų fondų lėšos. Tačiau užtikrinti ir didinti sąveiką su kitomis programomis sunkiau, kai šios yra decentralizuotos arba bendrai valdomos su nacionalinėmis, regiono ar vietos valdžios institucijomis. Be to, pareiškėjai yra linkę rinktis tą fondą, apie kurį jie žino daugiau.

Reikia dėti daugiau pastangų kuriant 7-osios bendrosios mokslinių tyrimų programos, LIFE+ *Aplinkos* komponento, KIP, EŽŪFKP ir struktūrinių fondų bei Sanglaudos fondo sąsajas, kad novatoriškos idėjos būtų palaikomos nuo sukūrimo, išbandymo ir demonstravimo iki jų komercializacijos ir sklaidos plačiu mastu.

Vertintojai rekomenduoja kitu programavimo laikotarpiu KIP ekologinių inovacijų komponentą sujungti su LIFE+ *Aplinkos ir valdymo* komponentu ir taip sukurti vieną ekologinių inovacijų finansavimo mechanizmą. Tokį pasiūlymą jie argumentuoja tuo, kad Aplinkos generalinis direktoratas prižiūri teikimą rinkai ir teikia patarimus dėl kvietimų teikti paraiškas (per Konkurencingumo ir inovacijų vykdomąją agentūrą) ir kad LIFE+ ir KIP tikslai yra labai gaudžiai susiję.

Vertintojai atkreipia dėmesį į tai, kad taikant integruotą metodą gali kilti sunkumų aplinkosaugos poreikiams skirti pakankamai finansinių išteklių. Remiantis neseniai atliktais

„Natura 2000“ tinklo finansavimo tyrimais, vis dar reikėtų gerinti pagal įvairias ES priemones teikiamų lėšų įsisavinimą siekiant patenkinti tinklo finansinius poreikius. Tarpusavio papildymą laikant teigiamu dalyku ir veiksmingai skatinant integruotai naudotis ES fondais, LIFE+ galėtų padėti gerinti lėšų įsisavinimą.

Vertintojai atliko pirminį vertinimą, kokį poveikį turės LIFE *Trečiujų šalių* komponento įgyvendinimo sustabdymas. Reikėtų tolesnių tyrimų, tačiau vertinime daroma išvada, kad LIFE *Trečiujų šalių* komponentas buvo paprastas ir lankstus ir kad iš kitų priemonių lėšų bus galima finansuoti ne visus pareiškėjus arba ne visų rūšių projektus, kuriuos būtų buvę galima finansuoti pagal ankstesnes LIFE programas. Pagal šias priemones skiriamas finansavimas yra daug platesnės vystymosi darbotvarkės dalis, todėl ne visuomet išlaikomas dėmesys aplinkos prioritetams ir gali atsirasti tam tikrų temų ir geografinių sričių finansavimo spragų. Kita vertus, 2009 m. išorės rangovams atlikus Teminės aplinkos ir tausaus gamtos išteklių, įskaitant energiją, valdymo programos vertinimą padaryta išvada, kad pagal šią programą galima įgyvendinti ES aplinkos politiką pasaulio lygmeniu.

2.3. Dotacijos NVO veiklai

Šių priemonių tikslas – padėti Europos aplinkosaugos srityje veikiančioms NVO prisidėti prie darnaus suinteresuotųjų šalių dalyvavimo ES politikos formavimo procese. Vertintojai patvirtino, kad šių priemonių taikymas išlieka aktualus.

2007 m. atrinkta 30, 2008 m. 33, o 2009 m. 32 nevyriausybinės organizacijos. Šios aplinkosaugos NVO yra įvairaus dydžio, užsiima įvairia veikla ir veikia įvairiuose regionuose. Dauguma finansavimą gavusių NVO yra įsikūrusios Briuselyje arba netoli jo – kadangi jos aktyviai dalyvauja politiniame procese, joms reikia lankytis ES institucijose. Tačiau per jų tinklus atstovaujama organizacijoms iš visų ES valstybių narių ir kitų šalių.

Atlikus vertinimą paaiškėjo, kad atsižvelgta į visus 6-osios AVP prioritetus, o politikos formavimo, politikos įgyvendinimo ir gebėjimų ugdymo veikla gerai suderinta. Vertinime taip pat padaryta išvada, kad visos atrinktos NVO tinkamai prisideda prie ES politikos įgyvendinimo. Galima būtų patobulinti tam tikrus procedūrinius ir administracinius aspektus, pavyzdžiui, metinės atrankos sprendimo priėmimo laiką, nes dabar sutartys pasirašomos tik praėjus keliems mėnesiams po finansavimo metų pradžios.

Vertinime rekomenduojama pakeisti atrankos procedūros tvarkaraštį arba sudaryti daugiametes pagrindų partnerystės sutartis, taip siekiant spręsti likvidumo problemas ir efektyviau naudoti finansinius išteklius. Reglamento 12 konstatuojamojoje dalyje nustatytas būtinas atrankos kriterijus, kad NVO turi vykdyti veiklą *bent trijose Europos valstybėse*. Vertinime rekomenduojama kitu programavimo laikotarpiu šį skaičių padidinti, taip siekiant į politinį procesą įtraukti būtinus tinklų dalyvius ir praktinės patirties turinčias organizacijas.

2.4. Parama politikos formavimo ir įgyvendinimo veiklai

Komisija rengia viešąjį pirkimą tokios srityse kaip tyrimų ir vertinimų rengimas, susitikimų, praktinių mokymų ir seminarų organizavimas, taip pat kompiuterinių sistemų (pv., LIFE interneto svetainei arba „Natura 2000“ informacinės sistemos) kūrimas ir priežiūra. Be to, ši priemonė naudojama siekiant Komisijai padėti vykdyti informavimo, leidybos ir sklaidos veiklą, kuri yra labai svarbi siekiant jos tikslų.

Vertinimo rezultatai rodo, kad viešojo pirkimo tvarka nusistovėjusi ir patenkinama. Laikantis šios tvarkos užtikrinama, kad finansavimas būtų tinkamai susietas su Komisijos darbo programoje išdėstytais prioritetais, o vykdant numatytą veiklą tiesiogiai įgyvendinama ES aplinkos politika. Vertinime daroma išvada, kad Komisijai tokių paslaugų viešasis pirkimas yra būtinas.

Vertintojai rekomenduoja išplėtoti atsiliėpimų apie išorės rangovų suteiktų paslaugų kokybę sistemą ir skatinti sudaryti daugiametes sutartis.

3. BŪSIMI VEIKSMAI

3.1. Likusios finansavimo laikotarpio dalies veiksmai

Komisija atsižvelgė į konsultantų ataskaitoje pateiktas rekomendacijas ir imasi atitinkamų priemonių neatidėliotinoms problemoms spręsti. Tam tikrų rekomendacijų, pvz., dėl nacionalinių asignavimų ar bendrojo finansavimo dalies, negalima įgyvendinti nepakeitus reglamento, tačiau į jas bus atsižvelgta rengiant kitas priemones ateityje. Čia pasiūlytus veiksmus galima įgyvendinti pagal dabartinę sistemą.

Komisija:

- Po kiekvieno kvietimo teikti paraiškas surengė seminarus galimiems pareiškėjams siekdama, kad būtų pateikiama daugiau kokybiškų paraiškų.
- Iš esmės atnaujino 2010 m. kvietimo teikti dotacijų veiklos paraiškų teikėjams skirtą vadovą, įtraukdama daugiau pavyzdžių ir lanksčių metodų, pvz., kaip gauti didesnę bendrojo finansavimo dalį laikantis reglamento nuostatų. Sudaryti orientaciniai kiekvienos LIFE+ *Aplinkos ir valdymo* komponento temos prioritetinių sričių sąrašai, kuriuose atsispindi 2010 m. darbo programos politikos prioritetai. Tikimasi, kad padarius šiuos pakeitimus bus įsisavinama daugiau lėšų pagal tuos LIFE+ komponentus, pagal kuriuos iki šiol jų buvo įsisavinama nedaug.
- Sutrumpino atrankos procedūrą ir išsaugojo projektų atrankos kokybę.
- Patobulino sistemą, kad *ex-post* tikrinimai siekiant įvertinti darnumą būtų atliekami dar sistemingiau.
- Dėjo daugiau pastangų, siekdama paremti nacionalinius informacinius centrus ir valstybes nares, kurios įsisavina mažai lėšų 2010 m. Komisija surengė dviejų dienų mokymus siekdama sustiprinti jų vaidmenį, susijusį su projektų atranka, administravimu ir tolesniu įgyvendinimu. Be to, Komisija parengė ryšių veiklos gairės nacionaliniams informaciniams centrams.

Komisija ir toliau:

- Stengsis geriau integruoti dotacijas veiklai į politikos formavimo ir įgyvendinimo procesą.
- Tobulins ir aktyvins sklaidos veiklą ir labiau stengsis pritraukti netradicinių LIFE pareiškėjų, ypač kad būtų teikiama daugiau paraiškų pagal *Biologinės įvairovės* komponentą ir naujas *Aplinkos ir valdymo* komponento temas. Tuo tikslu skelbs daugiau

konkrečių teminių brošiūrų apie tai, kaip vykdant LIFE+ projektus sprendžiamos aplinkosaugos problemos; organizuos temines konferencijas, per kurias būtų dalijamasi patirtimi ir informacija apie projektų rezultatus; LIFE interneto svetainėje teiks daugiau kokybiškesnės informacijos.

- Skatins tinklų veiklą, *inter alia*, organizuodama projektų organizatorių susitikimus tiek regionų, tiek ES lygmeniu, kad jie galėtų pasidalyti patirtimi ir techninėmis žiniomis. Jungimasis į tinklus projektų organizatoriams tapo privalomas. Sukurtas LIFE+ projektų organizatorių diskusijų forumas.
- Nagrinės galimybes nustatyti rezultatų rodiklius, panašius į tuos, kurie nustatyti pagal KIP.
- Ieškos naujų būdų pagerinti sąveiką su kitais finansavimo šaltiniais ir jų tarpusavio papildymą, pavyzdžiui, pasirašyti bendrus protokolus su kitomis programomis. Bus ištirtos galimybės gerinti įvairių Komisijos tarnybų, taip pat tų tarnybų ir kompetentingųjų institucijų ryšius ir parengti gaires.
- NVO finansavimo programos atžvilgiu ištirs galimybes labiau akcentuoti metinius prioritetus, taip pat diegti išorės vertinimą ir imtis daugiamečių pagrindų partnerystės projektų. Komisija taip pat peržiūrės rodiklius, naudojamus vykdant NVO veiklos stebėseną, ir visų pirma įvertins, ar taikant dabartinę sistemą veiksmingai prisidedama prie aplinkosaugos valdymo gerinimo konsultuojantis dėl politikos su daugiau suinteresuotųjų šalių ir įtraukiant jas į politikos įgyvendinimą.

3.2. LIFE+ ateitis

Pagal reglamento 15 straipsnio 3 dalį Komisija prireikus pateikia išimtinai aplinkosaugos sričiai skirtos finansinės priemonės, kuri būtų taikoma nuo 2014 m., tolesnio plėtojimo pasiūlymą. Komisija jau vykdo įvairius tyrimus, siekdama išanalizuoti veiksmingus dabartinių ir naujų aplinkosaugos problemų sprendimo būdus.

Kol kas galima pasakyti, kad pirmoji ir pagrindinė laikotarpio vidurio peržiūros išvada yra ta, kad konkrečiai aplinkai skirta priemonė LIFE yra tinkama, reikalinga ir teikia ES papildomos naudos formuojant ir įgyvendinant ES aplinkosaugos politiką. Vis dėlto dar reikia geriau išsiaiškinti aplinkosaugos finansavimo poreikius ir svarbiausias kliūtis jiems finansuoti siekiant nustatyti aplinkosaugos išlaidų kitu programavimo laikotarpiu alternatyvas.

Vertinime atkreiptas dėmesys į tinkamos „Natura 2000“ tinklo ir biologinės įvairovės projektų finansavimo sistemos svarbą. Europos Vadovų Taryba yra pasiryžusi įgyvendinti ilgalaikę 2050 m. biologinės įvairovės viziją ir pasiekti 2020 m. tikslo, nurodyto 2010 m. kovo 15 d. Tarybos išvadose. Dabar, kai tinklas jau sukurtas, pagrindinis dėmesys turėtų būti skiriamas aktyviai apsaugai ir atkūrimo veiklai, todėl viešųjų ir privačiųjų tinklo tvarkytojų išlaidos turėtų smarkiai išaugti. Norint sukurti naują ES biologinės įvairovės viziją, kartu reikia atsižvelgti ir į tai, kad reikės papildomų investicijų.

Rengiant naują priemonę taip pat turėtų būti įvertinama, ar įgyvendinant dabartinį LIFE+ *Aplinkos ir valdymo* komponentą būtina daugiau dėmesio skirti tokiems dalykams kaip metinės prioritutinės sritys arba ES politikos prioritetai, siekiant padidinti šio komponento papildomą naudą. Reikėtų neapsiriboti veiklos dotacijomis ir išnagrinėti kitus finansavimo būdus siekiant rasti ES priemones, kurios būtų veiksmingiausios atsižvelgiant į verslo ir viešojo sektoriaus poreikius. Vertinime siūloma, kad tai galėtų būti tiesioginės investicijos, su

privačiojo sektoriaus investicijomis derinamas investicijų finansavimas, paskolų garantijos, akcinis kapitalas, taip pat dotacijų ir kitų finansinių priemonių deriniai. Komisija taip pat įvertins, ar veiksminga turėti dvi atskiras novatoriškų aplinkosaugos idėjų finansavimo priemones (t. y. KIP ir LIFE+ *Aplinka ir valdymas*) ir ar nereikia sukurti kitų konkrečių sričių fondų (pvz., klimatui skirtos priemonės).

Reikėtų persvarstyti aplinkosaugos NVO finansavimą, kad būtų veiksmingiau remiamas jų vaidmuo įgyvendinant ES aplinkos teisės aktus ir kuriant aplinkosaugos politikos žinių bazę, taip pat kad būtų skatinami nauji dalyviai ir nauji tinklai.

Atsižvelgiant į vertinimo išvadas taip pat bus apsvarstytas aplinkos politikos išorės aspektas. Toliau bus atliekama analizė siekiant priemones, kuriomis gali būti įgyvendinama aplinkos politikos išorės aspektas, padaryti veiksmingesnes ir padidinti jų poveikį, ir bus pasiūlyti šia prasme tinkamiausi variantai.

2010 m. rugsėjo mėn. Komisija pradės vertinti galimų reglamento persvarstymo variantų poveikį. Atliekant šį vertinimą bus remiamasi tyrimais, susijusiais su aktyvesniu aplinkosaugos klausimų įtraukimu į ES paramos priemones, ir LIFE vertinimais; taip pat bus atsižvelgiama į kitų ES fondų vertinimus.

Vertinant poveikį bus ieškoma atsakymo į esminį klausimą – kokie yra geriausi aplinkosaugos poreikių finansavimo būdai. Bus siekiama nustatyti tas finansavimo reikalingas aplinkosaugos sritis, kuriose aplinkos problemas veiksmingiausiai galima spręsti turint atskirą aplinkai skirtą ES priemonę, ir tas, kurių aplinkosaugos veiklą labiau tiktų finansuoti ne LIFE priemonėmis. Komisija tikisi, kad pasibaigus šiam procesui ji turės pakankamai informacijos, kad galėtų nustatyti veiksmingiausią aplinkosaugos finansavimo sistemą (priemonę, prioritetus, aprėptį, biudžeto asignavimus), kurią taikant papildoma nauda ES būtų didžiausia.

Poveikio vertinimo rezultatai bus paskelbti trečiąjį 2011 m. ketvirtį; jei tinkama, jais bus grindžiamas Komisijos pasiūlymas dėl naujos aplinkosaugos finansavimo priemonės.